

BRČKO U PERIODU AUSTROUGARSKE UPRAVE (1878-1918)

Historijska građa i komentari

Autor:

Mr. sc. Esaf Lević

Izdavač:

Centar za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla

Za izdavača:

Prof. dr. Izet Šabotić

Recenzenti:

Prof. dr. Sead Selimović, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli

Prof. dr. Izet Šabotić, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli

Mr. sc. Omer Zulić, Arhiv Tuzlanskog kantona Tuzla

Urednik:

Mr. Jasmin Jajčević

Lektor:

Hatidža Fetahagić, prof.

Korektura i registri:

Mr. Jasmin Jajčević

Dizajn korica i prevod na engleski jezik:

Mr. Adnan Tinjić

Štampa:

OFF-SET d.o.o. Tuzla

Za štampariju:

Sadika Murić, direktor

Tiraž:

500 primjeraka

ISBN 978-9926-8226-9-9

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitske biblioteke BiH pod

ID brojem 51352070

Sva prava zadržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodne dozvole izdavača i autora.

Esaf LEVIĆ

BRČKO

**U PERIODU AUSTROUGARSKE UPRAVE
(1878-1918)**

HISTORIJSKA GRAĐA I KOMENTARI

Tuzla, 2022.

Roditeljima i porodicama Lević i Brodlić

„Tko umije, njemu dvije.“

Uz slike Kl. Crnčića:

Sa pazara u Posavini.

*Ele reče neko – pravo je reko –
Da je žena dobra i Bog bi je steko!
Ovako je nekad češuć se po glavi
Uzdisao Jovo pri srebrnoj Savi.
Rodile mu šljive i Bože pomozi,
Sjutra bi ih rada da u Brčko vozi.
A Brčko je mjesto da mu nema para,
Nema takva mjesta u trista kotara.
Kad prispiju šljive, pa se narod sleti,
Ostati je teško pri zdravoj pameti:
Para paru leže i opasnost pr'jeti:
Punan će bugjelar u krpe razn'jeti.
Al je u čas dobar neka sreća htjela,
Te u Brčkom ima predivnih hôtel-a
I kavana slavnih, gdje šargija dira,
Pa se tako kesa malo ventilira.
Ako koga goni za svijetom želja,
Ćuprije mu eno nove iz temelja.
I za paru malu, a na noge dvije,
Možeš tako doći čak do Slavonije! –
Tek je belaj htio, te je za ta čuda
Gazdarica Staka čula od nekuda.
Ni pet ni šest, nego, kakove su žene:
„Jovo – reče – spremi mjesta i za mene!“
Uzdiso je Jovo, česo se po glavi
I napajo konje pri srebrnoj Savi.*

*

*Sjutradan je Jovo na tri konja trčko,
Vozeć svoju Staku na pazar u Brčko.
Da ne bude Staka u kolima sama,
Sjela je uz nju komšinica Stana.
Na svu sreću što je juče kiša pala,*

*Te su kola ljuto u glib zapadala,
Šutile su žene sve što sjede blizu,
Da na takvom putu jezik ne pregrizu.
Sjedio je Jovo mirno na svom mjestu,
Slaveć plahu kišu, što pokvari cestu.
Tek kad pregeje maltu, što u Brčko vodi,
Uzdahnuo nešto kano – o slobodi!*

*

*Istom Jovo s robom u čaršiju zagje,
Na brzo se šljivi mušterija nagje.
Lako će se naći kujundžija zlatu,
Al kuda sa Stakom o Jovinom vratu.
Fin se gradi Jovo, vodi je na pivo,
I Staka i Stana povukoše živo.
I prepunu kesu na gospodsku dr'ješi,
Sve se pjeni pivo, sve se Jovo sm'ješi.
Poručuje jela izabrana i fina,
Još na koncu bocu posebnoga vina,
Te povede onda i Staku i Stanu
Na probavnu šetnju u tursku kavanu.*

*

*U kavani turskoj čudan sok se vari,
Crni se ko pako, kao ljubav žari.
Donose ga Jovi i Staki i Stani,
Razlio se miris po c'jeloj kavani.
Al se ženske glave sve za oči taru,
A Jovo se sm'ješi i griska cigaru.
U sto slika život naoko se šara,
Tu ti starac aga svoga sina kara.
„A-à – misli Jovo – svi smo žice take,
Ja bih gori bio, da mi nema Stake!“
A hamal se neki neprestano brine,
Da l' će platit kavu trgovac sa Drine.
A Staka i Stana, kraj sve ove buke,
Pospano su nekud objesile ruke.*

*I kad vidje Jovo, što se bakam zgodi,
Do hôtelala prvog svoju Staku vodi.
A Staka ko janje umiljato sl'jedi,
Sada istom vidi, što muškarac vr'jedi!
Smješkao se Jovo, motri dobre volje
Kao Napoléon svoje bojno polje.
Vratio se kući u osvitak dana,
spavale su jošte i Staka i Stana.
Vele, da je onda Jovo mudro reko:
S pametnom metodom dogje se daleko!*

*

*I od toga dana eno svakog ljeta,
Po Brčkome Jovo sa Stakom se šeta,
I redovno Staka poput topa spava,
U neznanju divnom Jovi nasjedava.
Zadovoljan Jovo, zadovoljna Staka,
A to i jest glavno u svakojeg braka!*

Tko umije, njemu dvije, „Nada“, 1.11.1895, god. I, br. 21, str. 409-410.

SADRŽAJ

<i>Predgovor</i>	15
<i>Preface</i>	21
KOMENTAR ZAPISNIKA GRADSKOG POGLAVARSTVA BRČKO	27
I. PERIOD OSMANSKE UPRAVE	33
I.1. Historijski izvori iz osmanskog perioda.....	34
I.1.1. Salname.....	34
I.2. Historijski izvori – Periodika.....	41
I.2.1. Hamdija Kreševljaković, „ <i>Iz prošlosti Brčkog</i> “	41
I.2.2. Osman A. Sokolović, „ <i>Brčko i okolica imalo je važan ekonomski značaj već u XVII vijeku</i> “	45
II. PERIOD AUSTROUGARSKE UPRAVE	49
II.1. Okupacija Bosne i Hercegovine.....	49
II.2. Zajedničko ministarstvo financija.....	52
II.3. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu.....	56
II.4. Okružne oblasti.....	60
II.5. Kotar Brčko.....	62
II.6. Historijski izvori iz perioda austrougarske uprave.....	65
II.6.1. Zaključak Berlinskog kongresa.....	65
II.6.2. Konvencija (Ugovor) sklopljena 21. aprila 1879. godine.....	65
II.6.3. Carska proglašenja izdata 5. oktobra 1908. godine.....	66
II.6.4. Kotarski predstojnici.....	68
II.6.4. Opštine i stanovništvo kotara Brčko.....	72
III. BRČKO U PERIODU AUSTROUGARSKE UPRAVE	79
III.1. Brčko u periodu austrougarske uprave – Historijski pregled.....	79

III.2. Historijski izvori – Gradonačelnici Brčkog.....	82
III.2.1. Jovan J. Ćelović.....	82
III.2.2. Mehmedaga (Mehaga) Islamović.....	83
III.2.3. Mustafaga (Mujaga) Mulamehmedović.....	84
III.2.4. Hadži Salihaga Kučukalić.....	87
III.2.5. Mehmedaga (Mehaga) Kučukalić.....	89
III.3. Historijski izvori – Podgradonačelnici Brčkog.....	90
III.3.1. Tošo Kojdić.....	90
III.3.2. Stevan Kovačević.....	91
III.3.3. Tanasije (Tane) Božičković.....	91
III.4. Historijski izvori – Zastupnici Gradskog vijeća Brčko.....	92
III.5. Historijski izvori – Izbori za Gradske vijeće Brčko.....	105
III.5.1. Izbori 1900. godine.....	105
III.5.2. Izbori 1910. godine.....	106
III.5.3. Izbori 1913. godine.....	107
III.6. Historijski izvori – Prihodi Grada Brčkog.....	109
III.7. Historijski izvori – Stanovništvo Grada Brčkog.....	115
 IV. UREĐENJE GRADA.....	 117
IV.1. Historijski pregled.....	117
IV.2. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	129
IV.3. Historijski pregled.....	132
IV.4. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	134
IV.5. Historijski pregled.....	134
IV.6. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	137
IV.7. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	161
IV.8. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	163
IV.9. Historijski pregled.....	169
 V. TRGOVINA.....	 173
V.1. Historijski pregled.....	173
V.2. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	174
V.3. Historijski izvori – Periodika.....	192
V.4. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	202

V.5. Historijski pregled.....	209
VI. PRVA POSAVAČKA IZLOŽBA U BRČKOM.....	213
VI.1. Historijski pregled.....	213
VI.2. Historijski izvori – Zapisnici Gradskog poglavarstva.....	215
VI.3. Historijski izvori – Periodika.....	223
VII. BANKARSTVO.....	271
VII.1. Historijski pregled.....	271
VII.2. Historijski izvori – Periodika.....	271
VII.2.1. Prva štedionica u Brčkoj – dioničko društvo.....	271
VII.2.2. Filijala u Brčkom Privilegovane zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu.....	279
VII.2.3. Srpska trgovinska banka.....	280
VII.2.4. Prva muslimanska banka (dioničarsko društvo) u Brčkom.....	286
VII.2.5. Filiala Brčka Privilegovane agrarne i komercijalne banke za Bosnu i Hercegovinu.....	289
VII.2.6. Hrvatska posavska banka d.d. u Brčkom.....	291
VIII. HISTORIJSKI IZVORI – ARHIVSKA GRAĐA.....	295
Zaključak.....	323
Conclusion.....	327
Popis ilustracija.....	331
Izvori i literatura.....	333
Registar ličnih imena.....	337
Registar geografskih pojmove.....	351
Recenzije.....	357
O autoru.....	363

PREDGOVOR

Period austrougarske okupacije, uprave i aneksije donio je mnogobrojne promjene u društveno-pravnom položaju i životu Bosne i Hercegovine, kao i samoga stanovništva. Na Berlinskom kongresu 1878. godine Osmansko carstvo se odreklo uprave nad Bosnom i Hercegovinom u korist Austro-Ugarske monarhije, čime je počela integracija države i društva u europske društveno-političke, privredne i kulturne tokove.

Na širem području Brčkog tim činom je došlo do mnogih promjena. Iako su na ovom području tendencije ka integraciji postojale i u ranijim periodima, ponajviše zbog razvijene trgovine, zahvaljujući pogodnom geografskom položaju Brčkog, one dolaze do punog izražaja tek nakon 1878. godine. Zbog važnosti izučavanja perioda austrougarske uprave, osobito sa aspekta uključivanja u europske privredne tokove, mišljenja smo da je neophodno da se arhivistička struka i historijska nauka, kao i druge naučne discipline, studioznije bave ovom temom.

Istražiti i dokumentovano prezentovati navedeni period historije Brčkog kroz jednu publikaciju od krucijalne je važnosti za poznavanje lokalne historije i razvijanje kulture sjećanja. S obzirom da do danas nije napisana publikacija na ovu temu za područje Brčkog, koja bi na pravi način prezentovala problematiku austrougarske uprave i društvenih procesa, a time i sve druge aspekte razvoja ovog kraja u tom periodu, smatrali smo da postoji velika potreba za realizacijom ovakvog projekta. Publikovanje primarnih i sekundarnih historijskih izvora predstavlja jedan od bitnih iskoraka i pokušaja da se važno pitanje austrougarske uprave rasvijetli, što u konačnici znači veliki doprinos izučavanju historije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Publikacijom dobijamo jasniju i potpuniju sliku o prošlosti Brčkog, koja nam je neophodna kako bi imali ne samo bolju predstavu o nama samima, već i jaču osnovu o

važnim projekcijama sadašnjeg i budućeg društvenog i privrednog razvoja ovoga područja.

Predmet publikovanja su primarni i sekundarni historijski izvori, odnosno arhivska građa i periodika, koji svjedoče o izgradnji društva u novouspostavljenim administrativno-upravnim okvirima od 1878. do 1918. godine, kroz aspekte političkog života i uticaja na privatni i društveni život grupa i pojedinaca.

Već je naglašeno da u istraživanju prošlosti Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nije u velikoj mjeri korištena arhivska građa Zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu I, koja se čuva u Arhivu Bosne i Hercegovine, kao što nije korištena ni periodika iz perioda do 1918. godine. U pojedinim naučnim radovima obrađeni su samo pojedini periodi, odnosno pojedine teme, ali oni nisu zasnovani na iscrpnom istraživanju zasnovanom na arhivskoj građi. I ono što je bilo predmet obrade pojedinih historičara nije obuhvatalo prezentaciju primarnih i sekundarnih historijskih izvora predmetnog perioda u cjelini, nego je riječ o parcijalnim istraživanjima i sintezama, te su tako zanemareni mnogi politički, demografski, društveni, kulturološki, obrazovni, ekonomski, socijalni i ostali aspekti života.

U tom smislu, kroz tekst publikacije, pokušavamo ukazati na najznačajnije odluke i događaje koji su uticali na proces razvoja ovog područja u političkom, demografskom, društvenom, privrednom i kulturološkom pogledu.

Sama publikacija sastoji se od više poglavlja, u kojima su obrađene slijedeće teme:

1. Dat je osvrt, u vidu komentara, na zapisnike sjednica Gradskog poglavarstva Brčko, koji su sačuvani u okviru arhivskog fonda Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu I, koji sadrži arhivsku građu koja se odnosi na period austrougarske uprave Bosnom i Hercegovinom, a čuva se u Arhivu Bosne i Hercegovine u Sarajevu;
2. Dat je osvrt na period osmanske uprave Bosnom i Hercegovinom i prilike u Brčkom u tom periodu. Ovdje su, po prvi puta,

korišteni podaci koji su sadržani u Salnamama, a koji se odnose na prostor Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Informacije su veoma vrijedne i dragocjene, te osvjetljavaju mnoge aspekte privatnog i društvenog života. Također su donijeti i podaci koje su prikupili i ranije objavili eminentni poznavaoци perioda osmanske uprave u Bosni i Hercegovini, Hamdija Kreševljaković i Osman A. Sokolović;

3. Nakon uvodnih riječi, koje su imale za cilj razjasniti predokupaciono stanje, donijeti su podaci o najvažnijim značajkama austrougarske uprave, počevši od čina okupacije, preko stavljanja države pod upravu Zajedničkog ministarstva finansija, formiranja Zemaljske vlade, okružnih i kotarskih oblasti, sa naročitim osvrtom na kotar Brčko, te su prezentovani i historijski izvori prve vrste o navedenom periodu. Po prvi puta su prikupljeni i javnosti se prezentuju podaci o kotarskim predstojnicima koji su služili u Brčkom, a svojim angažmanom su doprinijeli razvoju kotara i grada, kao i podaci o opštinama i stanovništvu kotara Brčko;
4. Poglavlje posvećeno upravno-političkom položaju Brčkog u periodu od 1878. do 1918. godine sadrži, također po prvi put prikupljene i objavljene, informacije o pet gradonačelnika, tri podnačelnika i svim zastupnicima gradskog vijeća, te su prikazani, na temelju arhivske građe i periodike, način održavanja izbora i njihovi rezultati, prihodi grada Brčkog i informacije o stanovništvu;
5. Slijedeće poglavlje je svojim sadržajem veoma značajno jer ukazuje na razvoj grada kao urbane cjeline, kotarskog sjedišta i centra domaće i međunarodne trgovine. Poseban akcenat je stavljen na uređenje grada, te su detaljno, na osnovu arhivske građe i periodike, obrađene sve aktivnosti koje su u tom pogledu sprovedene, bilo da su inicirane od strane gradskih vlasti ili sprovedene od strane privatnog kapitala;
6. Brčkom kao centru domaće i međunarodne trgovine neophodno je bilo posvetiti i posebno poglavlje koje će se baviti samo tom

temom. Iako ima mnoštvo podataka, toliko da bi se mogla napisati i posebna monografija, ipak su ovdje sadržane najznačajnije informacije koje svjedoče o svim aktivnostima koje su preduzimane od strane vlasti i privatnih lica kako bi Brčko zadržalo vodeću poziciju u trgovini u okvirima Bosne i Hercegovine, sa težnjom da je još više i unaprijede, a u čemu su i uspjeli zahvaljujući neumornom angažmanu. O tome svjedoče arhivska građa i periodika, što je i prezentovano u ovom poglavlju;

7. Pokazatelj trgovačkog uspona stanovništva i grada Brčkog je i uspješna organizacija i realizacija Prve posavačke izložbe u Brčkom, koja je održana tokom 1912. godine, a kojoj je posvećeno naredno poglavlje, u kojem se može vidjeti da je ideja potekla od Pčelarskog udruženja, koje je imalo želju obilježiti desetu godišnjicu rada, Gradsко poglavarstvo je to izdiglo na viši nivo, Zemaljska vlada je dala saglasnost, a organizaciju i realizaciju je na sebe preuzeo Ibrahimaga Kučukalić. Uspjeh izložbe je bio ogroman, a oduševljenje uključenih, od organizatora, preko učesnika do posjetilaca, donijeto je u ovom poglavlju, sa svim drugim detaljima koji su karakterisali Prvu posavačku izložbu;
8. U narednom poglavlju su donijete informacije o još jednom, veoma važnom, pokazatelju razvijenosti lokalne zajednice, a to su banke, kojih je u Brčkom u periodu austrougarske uprave bilo šest, većinom nastalih na inicijativu domaćih trgovaca i privatnog kapitala;
9. Kao ilustraciju čitaocima, za bolje razumijevanje značaja arhivske građe kao historijskih izvora, u posebnom poglavlju su donijeti izvodi iz arhivskog fonda Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu I, a koji se odnose na Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

Vjerujemo da ćemo publikovanjem navedenih primarnih i sekundarnih historijskih izvora doprinijeti stvaranju jasnije i

preglednije historijske slike sveukupnih prilika na području Brčkog u periodu austrougarske uprave. Osim što je to direktni doprinos izučavanju i boljem poznavanju prošlosti Brčkog, istovremeno je i značajan doprinos razvoju ukupne bosanskohercegovačke historiografije.

Naučni zadatak publikacije ogleda se, dakle, u prezentovanju javnosti historijskih izvora prvoga reda (*arhivska građa*), a korištena je i periodika (*štampa i druge publikacije*) iz navedenog perioda (odnosno ona koja se odnosi na te periode – osmanske i austrougarske uprave), što će značajno pomoći rasvjetljavanju ovog za Brčko veoma važnog historijskog razdoblja. Važno je istaći da se realizacijom ovog Projekat prikupljena značajna zbirka arhivskih dokumenata i dokumentarne građe od izuzetne vrijednosti čini dostupnom najširem krugu korisnika, sa brojnim iscrpnim podacima, činjenicama koje se po prvi puta prezentuju javnosti, koje će omogućiti stvaranje jedne objektivne i cjelovitije slike vezane za razne procese, događaje i ličnosti iz prošlosti Brčkog.

PREFACE

The period of Austro-Hungarian occupation, administration and annexation brought many changes in the socio-legal position and life of Bosnia and Herzegovina, as well as the population itself. At the Congress of Berlin in 1878, the Ottoman Empire renounced its administration over Bosnia and Herzegovina in favor of the Austro-Hungarian monarchy, thus beginning the integration of the state and society into European socio-political, economic and cultural trends.

In the wider area of Brčko, this act has led to many changes. Although the tendencies towards integration in this area existed in earlier periods, mostly due to the developed trade, thanks to the favorable geographical position of Brčko, they came to full expression only after 1878. Due to the importance of studying the period of Austro-Hungarian rule, especially from the aspect of inclusion in European economic flows, we believe that it is necessary for the archival profession and historical science, as well as other scientific disciplines, to study this topic more studiously.

To research and document the mentioned period of the history of Brčko through one publication is of crucial importance for the knowledge of local history and the development of the culture of memory. Considering that no publication has been written on this topic for the Brčko area to date, one which would present the problems of Austro-Hungarian administration and social processes, and thus all other aspects of the development of this area in that period, we considered that there is a great need for such project. The publication of primary and secondary historical sources is one of the important steps and attempts to shed light on an important issue of the Austro-Hungarian administration, which ultimately means a great contribution to the study of the history of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina. With the publication, we get a clearer and more complete picture of the past of Brčko, which we need in order to have not only a better idea of ourselves, but also a stronger basis

for important projections of current and future social and economic development of this area.

The subject of publication are primary and secondary historical sources, i.e. archives and periodicals, which testify to the construction of society in the newly established administrative framework from 1878. to 1918, through aspects of political life and influence on private and social life of groups and individuals.

It has already been emphasized that the research of the past of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina did not use archival records of the Provincial Government for Bosnia and Herzegovina, which are kept in the Archives of Bosnia and Herzegovina, as well as periodicals from 1918. In some scientific papers, only certain periods, i.e. certain topics, are covered, but they are not based on exhaustive research conducted based on archival records. And what was the subject of individual historians did not include the presentation of primary and secondary historical sources of the period as a whole, but it is a matter of partial research and synthesis, and thus neglected many political, demographic, social, cultural, educational, economic, social and other aspects of life.

In that sense, through the text of the publication, we try to point out the most important decisions and events that influenced the process of development of this area in political, demographic, social, economic and cultural terms.

The publication itself consists of several chapters, which deal with the following topics:

1. A review is given, in the form of commentary, of the minutes of the sessions of the Brčko City Government, which are preserved within the archival fund of the Provincial Government for Bosnia and Herzegovina, which contains archival records relating to the period of Austro-Hungarian rule in Bosnia and Herzegovina, and it is kept in the Archives of Bosnia and Herzegovina, located in Sarajevo;
2. A review of the period of Ottoman rule in Bosnia and Herzegovina and the situation in Brčko in that period is also

presented. Here, for the first time, the data contained in Salname, which refer to the area of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina, were used. The information is very valuable and sheds light on many aspects of private and social life. Data collected and previously published by eminent experts on the period of Ottoman rule in Bosnia and Herzegovina, Hamdija Kreševljaković and Osman A. Sokolović, were also presented;

3. After introductory remarks aimed at clarifying the pre-occupation situation, information was provided on the most important features of the Austro-Hungarian administration, starting with the act of occupation, through placing the state under the Joint Ministry of Finance, forming the Provincial Government, districts and counties, with special reference to the district of Brčko, and historical sources of the first kind about the mentioned period were presented. For the first time, data on the district heads who served in Brčko were collected and presented to the public, and their engagement contributed to the development of the district and the city, as well as data on the municipalities and population of the Brčko district;
4. The chapter dedicated to the administrative and political position of Brčko in the period from 1878. to 1918 contains, also collected and published for the first time, information on five mayors, three deputy mayors and all representatives of the city council, and is presented, based on records and periodicals, the manner of holding elections and their results, the income of the city of Brčko and information on the population;
5. The next chapter is very important because it indicates the development of the city as an urban entity, county seat and center of domestic and international trade. Special emphasis was placed on the organization of the city, and in detail, on the basis of archival records and periodicals, all activities

- carried out in this regard were processed, whether initiated by the city authorities or carried out by private capital;
6. It was necessary to dedicate a special chapter to Brčko as a center of domestic and international trade, in which will deal only with that topic. Although there is a lot of information, so much so that a special monograph could be written, it still contains the most important information that testifies to all the activities undertaken by the government and private individuals to ensure that Brčko maintain a leading position in trade within Bosnia and Herzegovina as well as striving to improve it even more, which they succeeded in thanks to their tireless commitment. This is evidenced by archival records and periodicals, which is presented in this chapter;
 7. An indicator of the trade growth of the population and the city of Brčko is the successful organization and realization of the First Posavina Exhibition in Brčko, held during 1912, which is presented in the next chapter, which shows that the idea originated from the Beekeepers Association. The Association had the desire to mark the tenth anniversary of its work, the City Government raised it to a higher level, the Provincial Government gave its consent, and the organization and implementation was taken over by Ibrahimaga Kučukalić. The success of the exhibition was enormous, and the enthusiasm of those involved, from the organizers, through the participants to the visitors, was brought in this chapter, with all the other details that characterized the First Posavina Exhibition;
 8. The next chapter provides information on another, very important, indicator of the development of the local community, namely banks, of which there were six in Brčko during the Austro-Hungarian rule, mostly at the initiative of domestic merchants and private capital;
 9. As an illustration to readers, for a better understanding of the importance of archival records as historical sources, in a

special chapter we provided excerpts from the archival fond of the National Government of Bosnia and Herzegovina I, relating to the Brčko District of Bosnia and Herzegovina.

We believe that by publishing these primary and secondary historical sources, we will contribute to creating a clearer historical picture of the overall situation in the Brčko area during the Austro-Hungarian rule. Apart from being a direct contribution to the study and better knowledge of the past of Brčko, it is also a significant contribution to the development of the overall historiography of Bosnia and Herzegovina.

The scientific task of the publication is reflected, therefore, in presenting historical sources of the first order (archival records), and periodicals (printed and other publications) from that period (i.e. those related to relevant periods of Ottoman and Austro-Hungarian administrations), which will significantly help shed light on this very important historical period for the history of Brčko. It is important to point out that the realization of this project makes a significant collection of archival documents and documentary material of exceptional value available to the widest range of users, with numerous comprehensive data and facts presented to the public for the first time, which will create an objective and complete picture related to processes, events and personalities from the past of Brčko.

